

ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ 7^ο ΑΙΩΝΑ Π.Χ.
ΩΣ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Επιστημονική επιμέλεια:
Δ.Β. ΓΡΑΜΜΕΝΟΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ & ΛΗΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ 3^Η ΕΚΘΕΣΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ
ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εκδόσεις ΖΗΤΡΟΣ

ΛΗΜΜΑΤΑ

6. Αττικός ερυθρόμορφος κωδωνόσχημος κρατήρας με παράσταση αθλητή και γυναικείας μορφής (άπτερος Νίκη;)

Στην πίσω όψη εικονίζεται ιμαιοφόρος νέος.
350-325 π.Χ.
Θεσσαλονίκη, Τάφος Κεραμοποιείου Αλλατίνι
ΜΘ 5206

7. Κορινθιακός σφαιρικός αρύβαλλος με σχηματοποιημένο τετράφυλλο κόσμημα

530-500 π.Χ.
Πολύχρονο Χαλκιδικής
ΜΠ 677

8. Αρύβαλλος

6ος αι. π.Χ.
Τόπος εύρεσης: Καραμπουρνάκι, Μάιος 1962
ΜΘ 2982
Ύψος 0,09 μ. Διάμ. χείλους 0,04 μ. Διάμ. σώμ. 0,07 μ.
Διάμ. βάσης 0,05 μ.
Πηλός καθαρός. Χρώμα ηπιλού κοκκινωπό κίτρινο (5YΡ 6/6).
Σώζεται ακέραιος με λίγα ιζήματα στο χείλος και στο σώμα.

Το σώμα του αγγείου καλύπτεται με καστανόμαυρο ανισοπαχές «γάνωμα», λόγω κακής όπτησης, κατά τόπους απολεπισμένο. Η κάτω επιφάνεια του χείλους, ο λαιμός και η βάση είναι αφημένα στο χρώμα του ηπιλού. Επίθετο λευκό χρώμα.

Ο αρύβαλλος ανήκει στον τύπο του «flat-bottomed» με σφαιρικό σώμα, διακόμορφο χείλος, κοντό λαιμό, κοντή ταινιωτή λαβή και διακόμορφη βάση. Η πάνω επιφάνεια του χείλους φέρει μελανές ταινίες. Κάθετες μελανές ταινίες διακοσμούν περιμετρικά το χείλος, ενώ μια ζώνη με σχηματοποιημένα φύλλα περιβάλλει τον λαιμό. Η κύρια διακόσμηση του αγγείου συνίσταται από έναν ανθεμωτό εγχάρακτο ρόδακα με οκτώ πέταλα τα οποία εναλλάξ έφεραν λευκό επίθετο χρώμα που σήμερα έχει απολεπιστεί. Λευκό επίθετο χρώμα υπήρχε και στον πυρήνα του ρόδακα.

Το σχήμα του αγγείου συναντάται στα κορινθιακά και λακωνικά κεραμικά εργαστήρια, ο τύπος της διακόσμησης ωστόσο δεν αποτελεί χαρακτηριστικό τύπο κανενός από τα δύο προαναφερθέντα εργαστήρια και φαίνεται ότι είναι εξαιρετικά σπάνιος.

Βιβλιογραφία

Για τον αρύβαλλο αυτό, βλ. Ι. Βοκοποπούλου στο *Θεσσαλονίκη από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια*, 1986, 83, 86, εικ. 64, Θεσσαλονίκη. Για το σχήμα αυτό στον Κορινθιακό και Λακωνικό Κεραμικό βλ. D.A. Amyx, *Corinthian Vase-Painting of the Archaic Period*, II, 444-445, Berkeley I, 1988. C. M. Stibbe, *Laconian Oil Flasks and Other Closed Shapes*, *Lacanian black-glazed Pottery*, Part 3, 19-52, *Scripta Minora* 5, Amsterdam: Allard Pierson Series, 2000.

Δ. Τσιαφάκη

Προθήκη 5

1. Τμήμα παναθηναϊκού αμφορέα επάθλου με παράσταση Αθηνάς Προμάχου ανάμεσα σε κίονες

Στην πίσω όψη αγωνιστικό τέθριππο και εγχάρακτη επιγραφή.
314/313 π.Χ. ή 310/309 π.Χ.
Κασσάνδρεια (Ποτιδαια) Χαλκιδικής, ιερό
ΜΘ 18151

2. Χάλκινη υδρία

Αττικού εργαστήριου, 450 – 425 π.Χ.
Καραμπουρνάκι Θεσσαλονίκης, νεκροταφείο (χρησιμοπορήθηκε ως τεφροδόχο αγγείο)
ΜΘ 5243

Ύψος 0,345 μ. Διάμ. κοιλιάς 0,27 μ. Διάμ. χείλους 0,15 μ.
Σώζεται σχεδόν ολόκληρη, εκτός από την κάθετη λαβή και ορισμένες συμπληρώσεις κατά τόπους στο σώμα.

Η οριζόντια επιφάνεια του χείλους διακοσμείται με αστράγαλο, η κάθετη με ιωνικό κυμάτιο. Οι προσφύσεις των οριζόντιων λαβών διαμορφώνονται σε πολύφυλλο ρόδακα, τα φύλλα του οποίου διαχωρίζονται μεταξύ τους με εγχάρακτες γραμμές. Η βάση κοσμείται περιμετρικά με γλωσσωτό κόσμημα που δηλώνεται με απλή εγχάρακτη γραμμή. Περιμετρικά στην οριζόντια επιφάνεια του χείλους, στική επιγραφή:

ΑΘΕΝΑΙΟΙ. ΑΘΛ<Ο>Α [Ε]ΠΙ ΤΟΙΣ ΕΜ ΤΟΙΣ ΠΟΛΕΜΟΙ
Η επιγραφή δηλώνει ότι η υδρία δόθηκε ως έπαθλο στους επιτάφιους αγώνες που θέσπισαν οι Αθηναίοι για να τιμήσουν τους νεκρούς των Περιοικών πολέμων. Οι αγώνες αυτοί, που αργότερα ονομάστηκαν «Επιτάφια», πρέπει να τελούνταν στον χώρο της Ακαδημίας ή του Κεραμεικού. Από τους αγώνες των Επιταφίων έχουν βρεθεί δύο ακόμη έπαθλα. Πρόκειται για δύο χάλκινους λέβητες που φέρουν την ίδια επιγραφή στο χείλος (στην Αθήνα, Μουσείο Κανελλοπούλου αρ. 199, γύρω στο 480 π.Χ. και στο Παρίσι, Μουσείο Λούβρου αρ. 2590, γύρω στο 460 π.Χ.).

Βιβλιογραφία

Βοκοποπούλου, Ι. 1987. Η υδρία της Αίνας. Στο *ΑΜΗΤΟΣ. Τιμητικός τόμος για τον Μ. Ανδρόνικο*, τόμ. 1, 160 σπμ. 15-16, 165, πίν. 24.2. Θεσσαλονίκη (με παλαιότερη βιβλιογραφία).
Κεφαλίδη, Ε. 1996. *Νικητής: Εικονογραφική μελέτη του αρχαίου ελληνικού αθλητισμού* 116, αρ. 21γ. Θεσσαλονίκη.
Για τα χάλκινα - έπαθλα των Επιταφίων: Amandry, P. 1971. *Collection Paul Canellopoulos*, I: Armes et lébés de bronze, *BCH* 95: 602-9, αρ. 8, εικ. 9-12. Κεφαλίδη ό.π., 116-117 και σπμ. 118 (με βιβλιογραφία).

Εκτός Προθήκης

Τιμητική επιγραφή των εφήβων των Καλινδοίων στον γυμνασάρχο τους

Περί το 100 μ.Χ.
Από τα αρχαία Καλινδοία (Καλαμωτό Θεσσαλονίκης)
ΜΘ 2667
Ύψος 0,80 μ. Πλάτος 0,64 μ. Πάχος 0,07 μ.

Μεγάλη ενεπίγραφη και ακέραια μαρμαρίνη πλάκα, πλαισιωμένη με ταινίες και κυμάτια. Το κείμενο της επιγραφής, σε 28 στίχους και με γράμματα τυπικά της εποχής των Φλαβίων, έχει ως εξής:

- 1 Τ(ίτον) Φλάουιον Άνδρονείκου υιόν Άπολλώνιον γυμνασάρχον αλείψαντα και λούσαντα πανδημί δι' όλης ήμέρας, έφηβαρχούντος
- 5 Κότυος του Κότυος, πρωτοστατούντος Νείκωνος του Κότυος, οί ύπογεγραμμένοι έφηβοι: Άνδροσθένης Λεωκρίτου, Ήρακλείδης Νεικομάχου, Δάλης Ταρουσίου,
- 10 Διονύσιος Όρτά, Καρβερένθης του Παραμόν^{ου}, Δημήτριος Άπολλωνίου, Άνδροσθένης Σειτάλκου, Δόλης Δολέου,
- 15 Κλεάνωρ Ζωΐλου, Πατουμάσης Βάτονος, Έρέννιος Λάκωνος, Ζωΐλος Διοσκουρίδου, Ζώσιμος του Κότυος,
- 20 Έρέννιος Τήρης, Τ(ίτος) Τεσσίδιος Πίστος, Τάρσας Κότυος, Έέρων ό και Ζώσιμος, Έέρων Δυβήζιος,
- 25 Παράμονος Τοΐτα, Βειϋθς Κλαρονείκου, Άπολλώνιος, Διοσκουρίδης Άπολλωνίου, Μέστεις Πάρις,
- 30 Δάλης Ζίγρα, Διοσκουρίδης, Μέστεις Κοσουμάσου, Βίλης Βειϋθς, Μέστεις Δουλέου,
- 35 Διοσκουρίδης, Κότυς Νεικίου, Βοϋρις, Ήρακλείδης Καπενάς, Διοσκουρίδης Μενάνδρου,
- 40 Κλαρόνεικος Άρχελάου, Άρχελαος Ροΐμου, Άνδρομένης Φιλάγρου, Βοδύλος Καρβερένθου, Διοσκουρίδης,

6. Εγχώρια οπισθόμητη πρόξους

Γύρω στο 540 π.Χ.

Σίνδος, Τάφος 66

A.E. 8329

Μέγιστο ύψος 0,15μ. Μέγ. διάμετρος 0,112μ.

Πηλός ερυθρωπός, σχετικά καθαρός, με πολλά ψήγματα άμμου

Διατηρείται αέριαι. Υπάρχουν ορισμένες απολείψεις στο κόκκινο γάνωμα και στο επίχρισμα που καλύπτει το σώμα του αγγείου.

Το χείλος, ολόκληρος ο λαιμός και η ράχη της λαβής καλύπτονται με ερυθρό γάνωμα, ενώ το σώμα του αγγείου έχει καλυφτεί εξωτερικά με ένα πολύ λεπτό επίχρισμα που έχει το χρώμα του πηλού. Το αγγείο, που χαρακτηρίζεται από έντονη παρουσία στίλβωσης στο σώμα του, πιθανόν έχει γίνει σε ένα κεραμικό εργαστήριο του βορειοελλαδικού χώρου, όπου το σχήμα έχει μακρά παράδοση.

Βιβλιογραφία

Βοκοποπούλου, Ι., Α. Δεσποίνη, Β. Μισαηλίδου & Μ. Τιβέριος. 1985. Σίνδος. Κατάλογος της Έκθεσης, 225κ.ε. αριθ. 361 (Μ. Τιβέριος).

Tiverios, M.A. 1985-86. Archaische Keramik aus Sindos. Μακεδονικά 25, 79, 81 και πίν. 2B.

Τιβέριος, Μ.Α. 1988. Εγχώρια κεραμική του 6ου και 5ου αι. π.Χ. από τη Σίνδο. ΑΕΜΘ 2, 299.

B. Σαρπανιδή

7. Δακτυλιόσχημος ασκός

6ος-5ος αι. π.Χ.

Τούμπα Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)

ΜΘ 406

8. Ιωνίζουσα ωκέλυφη άποδη κύλικα

Αρχαίοι χρόνοι

Καραμπουρνάκι, Τούμπα/Αρχαίος Οικισμός, Τομή 27/79δ, λάκκος ΒΔ γωνίας

K2001Δ.428

Ύψος 0,08μ. Διάμ. χείλους 0,19μ. Χορδή λαβής 0,08μ.

Πηλός καθαρός με λίγα ψήγματα άμμου και λίγες προσμίξεις. Χρώμα πηλού ερυθρωπό κίτρινο (5 YR 6/6).

Συγκολλημένη από 22 όστρακα. Σώζεται σχεδόν αέριαι.

Λείπουν μικρά τμήματα από το σώμα και το χείλος. Το αγγείο έχει υποστεί μεγάλη παραμόρφωση κατά την όπτηση. Ολόκληρη η κύλικα, εξωτερικά και εσωτερικά, καλύπτεται με ερυθρωπό ανισοπαχές «γάνωμα» κατά τύπους απολειπόμενα.

Άποδη κύλικα, χωρίς σαφή διαμόρφωση του χείλους και της βάσης. Το αγγείο ανήκει στην κατηγορία των ιωνίζοντων ωκέλυφων, τα οποία ήταν προϊόντα ενός ντόπιου εργαστηρίου που δρούσε κατά τη διάρκεια της αρχαϊκής εποχής στο Καραμπουρνάκι. Βλ. σχετικά την περιγραφή στην κύλικα K2001Δ.417.

Το αγγείο βρέθηκε μαζί με τις κύλικες K2001Δ.417

και K2001.Δ431 στον απορριμματικό λάκκο του κεραμικού εργαστηρίου που εντοπίστηκε στον αρχαίο οικισμό στο Καραμπουρνάκι. Για τον λάκκο και το περιεχόμενό του βλ. περιγραφή στην κύλικα K2001Δ.417.

Βιβλιογραφία

Για τη βιβλιογραφία του αγγείου αυτού και τα σχετικά με το εργαστήριο στο οποίο ανήκει βλ. κύλικα K2001Δ.417.

Δ. Τσαφάκη

9. «Κάναστρο» τοπικού εργαστηρίου

Τέλη 6ου αι. π.Χ. ή γύρω στο 500 π.Χ.

Από το Καραμπουρνάκι (Μικρό Έμβολο) Θεσσαλονίκης, αρχαίος οικισμός

Προέρχεται από «λάκκο απορριμμάτων» που ανασκάφηκε ανάμεσα σε κτίσματα του αρχαίου οικισμού στην τούμπα του πρώην στρατοπέδου Κόδρα (Καλαμαριά). Βρέθηκε στην τομή 22-91δ, σε βάθος: 2,80-3,10 και 3,10-3,30 μ., στις 31/7 και 1/8/1997).

K. 97 E1A

Ύψος 0,062μ. Διάμετρος χείλους 0,0155-0,016μ. Διάμετρος βάσης 0,067μ.

Μήκος λαβής 0,028μ. Πλάτος λαβής 0,052μ. Διάμετρος λαβής 0,016 μ.

Πηλός καθαρός, ερυθροκίτρινος (Munsell 2.5 YR 6/6)

Συγκολλήθηκε από πολλά θραύσματα αλλά σώζεται σχεδόν αέριαι. Λείπουν μικρά τμήματα του χείλους και δύο τριγωνικά θραύσματα από το σώμα. Πολύ καλή διατήρηση της αρχικής επιφάνειας, με ελάχιστο ίζημα σε ορισμένα σημεία.

Το χείλος σχηματίζει στενό οριζόντιο περιχειλωμά και είναι ελαφρώς παραμορφωμένο. Μια ρηχή αυλάκωση περιτρέχει όλο το σώμα του αγγείου, ακριβώς κάτω από τη λαβή. Η οριζόντια λαβή είναι ταινιωτής (ή ελλειπτικής;) διατομής, με μικρό άνοιγμα, και σχηματίζει κωδωνόσχημη διαμόρφωση, κάτι που συνηγορεί για τη χρονολόγηση του αγγείου στα υστεροαρχαϊκά χρόνια. Εξωτερικά, την περίμετρο του σώματος τονίζει πλατιά καστανέρυθη ταινία. Όμοια ταινία και στη ράχη της λαβής. Εσωτερικά υπάρχει πλατιά καστανή ζώνη κάτω από το χείλος και μικρός καστανός κύκλος στο κέντρο του πυθμένα. Όλο το υπόλοιπο αγγείο καλύπτεται με καστανέρυθρο επίχρισμα. Στην κάτω επιφάνεια της δακτυλιόσχημης βάσης υπάρχει εγχάρκτη επιγραφή ΝΑ.

Τα αγγεία αυτά με τη μία οριζόντια λαβή και το ανοιχτό, πεπλατυσμένο σώμα πιθανόν ονομάζονταν «κάναστρα», τουλάχιστον στην Αττική όπου είχαν αρκετή διάδοση στα ύστερα αρχαϊκά και τα κλασικά χρόνια. Προφανώς χρησιμοποιούνταν ως πιατέλες για το σερβίρισμα φαγητών και άλλων εδεσμάτων και όχι ως κύπελλα, καθώς μοιάζουν με τα ψάθινα «κάνιστρα» ή «κανά», δηλ. καλάθια.

Για την παραπάνω πιθανή ονομασία του σχήματος και τη χρήση

του βλ.:

Sparkes, B. & L. Talcott. 1970. *The Athenian Agora XII. Black and Plain Pottery of the Sixth, Fifth and Fourth Century B.C.*, 124-125.

Noble, J. 1988. *The Techniques of Painted Attic Pottery*, 149, 192-194.

Κόκκου-Βυριδή, Κ. 1999. *Πρώιμες πυρές θυσιών στο Τελεστήριο της Ελευσίνας*, 94.

Ένα σπικκό παράδειγμα περιέχει τρεις αστραγάλους:

Παυλάκη, Α. & Ν. Σταμπολίδης, επιμ. 2000. *Η πόλη κάτω από την πόλη*, 301 αρ. 295 (Γ. Καββαδίας).

Ανάλογα αγγεία, προϊόντα τοπικών εργαστηρίων, έχουν βρεθεί σε διάφορες θέσεις της Μακεδονίας, ιδιαίτερα στην περιοχή του θερμαϊκού και στη Χαλκιδική, τα περισσότερα όμως από αυτά είναι αδημοσίευστα. Συχνά φέρουν ταινιωτή διακόσμηση ως αποτέλεσμα ιωνικής επίδρασης.

Για «ντόπια» παραδείγματα βλ.:

Robinson, D.M. 1933. *Excavations at Olynthus V*, 28-29.

Βοκοποπούλου, Ι. 1990. *Οι ταφικοί τύμβοι της Αίνειας*, 99-100 πίν. 63B.

Καλτσάς, Ν. 1998. *Ακανθός I*, 256-257.

Σουρέφ, Κ. 2000. *ΑΕΜΘ 14*, 221, 225 εικ. 14α (Τούμπα Θεσσαλονίκης).

Σύγχρονα σπικκά παράλληλα με παρόμοια διακόσμηση:

Sparkes & Talcott, ό.π. 125, 288 πίν. 30 (ιδιαίτερα αρ. 733, 734). Κόκκου-Βυριδή ό.π. 225 πίν. 40.

Το χαρακτά γράμματα ΝΑ στη βάση ίσως αποτελούν αρχικά κάποιο κύριο ονόματος (του κατόχου του αγγείου;). Ανάλογες συντομογραφίες απαντώνται αρκετά συχνά στο κάτω μέρος της βάσης ανοικτών αγγείων.

Βιβλιογραφία

Γενικά βλ. Mallwitz, A. & W. Schiering, *Die Werkstatt des Pheidias in Olympia, Olympische Forschungen V* (1964) 149 κ.ε., A. Johnston, *Trademarks on Greek Vases* (1979).

Ελένη Μανιακίδου

10. Εξάλειπτρο με καπάκι

Τέλος 6ου αι. π.Χ.

Μένδη, παράλιο νεκροταφείο, τάφος 16

ΜΘ. 12547

Ύψος 0,078μ. (με το καπάκι). Διάμ. βάσης 0,098μ. Διάμ. στομίου 0,06μ.

Πηλός καστανοκίτρινος, καστανόμαυρη διακόσμηση.

Αέριαι, συγκολλημένη η λαβή

Έντονα ελλειψοειδές σώμα, λαβή ταινιωτή με πλαγιές αποφύσεις, βάση χαμηλή και καπάκι με κομβίοσχημο στέλεχος. Το κάτω μέρος του σώματος, η εξωτερική πλευρά της βάσης και της λαβής, καθώς και το εσωτερικό του αγγείου καλύπτονται από καστανόμαυρο γάνωμα. Ανάλογου χρώματος οριζόντιες ευθύγραμμες ταινίες και γραμμές κοσμούν το υπόλοιπο αγγείο. Στον ώμο περιμετρικά μια σχετικά πλατιά κυματιστή ταινία.

Το αγγείο είναι προϊόν εγχώριου εργαστηρίου. Το σχήμα είναι δάνειο από τη νότια Ελλάδα και πιθα-

12. Αττική ερυθρόμορφη κύλικα με παράσταση γυναικείας μορφής, με την επιγραφή ΕΛΕΝΗ, στο εσωτερικό

Γύρω στο 430 π.Χ.

Καραμπουρνάκι Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)
ΚΝ 66

13. Αττική ερυθρόμορφη τριφυλλόστομη οινόκοπη με παράσταση Σατύρου σε τράγο και Μαινάδας που κρατά τύμπανο

Β' τέταρτο 4ου αι. π.Χ.

Τούμπα Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)
ΑΜΘ 346

14. Αττικός ερυθρόμορφος σκύφος με παράσταση κουκουβάγιας στις δύο όψεις

Μέσα 5ου αι. π.Χ.

Θέρμη Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)
ΜΘ 3479

15. Αττική λευκή λήκυθος με παράσταση επιτύμβιας στήλης και όρθιας ανδρικής μορφής που κρατά δόρυ

Γ' τέταρτο 5ου αι. π.Χ.

Χαλκιδική (κατάσχεση Κούμα)
ΜΘ 1595

16. Ιωνική κύλικα με ταινιωτή διακόσμηση

Β' μισό 6ου αι. π.Χ.

Τούμπα Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)
ΜΘ 373

17. Ιωνική κύλικα με ταινιωτή διακόσμηση

570–550 π.Χ.

Σίνδος Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο, Τάφος 119)
ΜΘ 7879

18. Ιωνική κύλικα με ταινιωτή διακόσμηση

Β' μισό 6ου αι. π.Χ.

Τούμπα Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)
ΜΘ 374

19. Δίμυξος Λύχνος

Ύστερο αρχαϊκή εποχή

Καραμπουρνάκι, νεκροταφείο, τάφος III
ΜΘ 9830

Ύψος 0,03μ. Επάνω διάμ. 0,12μ. Κάτω διάμ. 0,11μ.
Πηλός καθαρός. Χρώμα ηπλού ανοιχτό κοκκινωπό κα-

στανό (5ΥR 6/4).

Τροχήλατος λύχνος που σώζεται σχεδόν ακέραιος, με εξαίρεση το κεντρικό στέλεχος στερέωσης που είναι σπασμένο.

Μαύρο «γάνωμα» στο εσωτερικό, στους δύο μυκτῆρες, την εξωτερική επιφάνεια της έδρασης, την εξωτερική και εσωτερική επιφάνεια του χείλους και σε δύο ταινίες στη βάση εξωτερικά, γύρω από το σωληνωτό στέλεχος στερέωσης. Το υπόλοιπο του λύχνου είναι αφημένο στο χρώμα του ηπλού.

Ο λύχνος είναι ανοιχτός, με τους μυκτῆρες τοποθετημένους αντιδιαμετρικά και με μία μεγάλη οπή πλήρωσης, που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της επάνω επιφάνειας. Επιφάνεια έδρασης επίπεδη. Το σώμα ανεβαίνει με συνεχές περίγραμμα από την επιφάνεια έδρασης μέχρι το μέσον περίπου του ύψους του, περίπου όπου κάνει γωνίωση και συνεχίζει προς τα πάνω. Στο εσωτερικό του έφερε κεντρικό σωληνωτό στέλεχος στερέωσης. Οι μυκτῆρες είναι πλατείς με μεγάλες ωσειδείς οπές καύσης.

Ο τύπος αυτός του λύχνου συναντάται σε αττικά λυχνάρια της υστεροαρχαϊκής περιόδου (520–480 π.Χ.), αλλά ο ηπλός του δεν φαίνεται αττικός. Στη χρονολόγηση αυτή βοηθούν και τα υπόλοιπα κτερίσματα του τάφου όπου βρέθηκε.

Βιβλιογραφία

Για τον λύχνο αυτό, βλ. L. Rey. Le necropole de Mikra-Karaburun près de Salonique. *Albania* 3: 62, αρ. 10, εκ. 50 (1928). I. Βοκοτοπούλου. Στο *Θεσσαλονίκη από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια*, 83, 86, εκ. 63. (1986).

Για παρόμοια αττικά λυχνάρια βλ. R. Hubbard-Howland, *Greek Lamps and their Survivals. Agora IV*, 35–36. Princeton (1958). I. Scheibler, *Griechische Lampen. KERAMEIKOS. Ergebnisse der Ausgrabungen XI*, 17, 21, αρ. 16, 35, πίν. 7, 11 (1976).

Δ. Τσιαφάκη

20. Αμφορέας ιωνικού τύπου

Αρχές 5ου αι. π.Χ.

Πύδνα, Βόρειο νεκροταφείο, αγροτεμάχιο 951, τάφος 1037 (στον ίδιο τάφο βρέθηκε η κύλικα αρ. Πυ 8333 και οι λήκυθοι αρ. Πυ 8331, Πυ 8337)

Πυ 8328

Ύψος 0,229μ.

Ακέραιος, με μικρές επιφανειακές αποκρούσεις και φθορές

Η βάση έχει μορφή ανεστραμμένου εχίνου, το σώμα έχει σχήμα κυλίνδρου που στενεύει προς τα κάτω, ο ώμος είναι σχεδόν οριζόντιος, ο ψηλός λαιμός απολήγει σε εξωστρεφές χείλος και οι λαβές έχουν ελλειπτική διατομή. Το μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας είναι αφημένο στο χρώμα του ηπλού. Καστανό επίχρυσμα καλύπτει την εξωτερική επιφάνεια των λαβών, τη βάση και το κάτω μέρος του σώματος. Καστανόχρωμες παράλληλες ταινίες διακοσμούν την περιφέρεια του χείλους, τη μετάβαση από

τον ώμο προς το σώμα και το κάτω μέρος του σώματος.

Βιβλιογραφία

Αδημοσίευτος.

Το σχήμα και η χαρακτηριστική ταινιωτή διακόσμηση φανερώ- νουν ότι έχει κατασκευαστεί σε κάποιο εργαστήριο της Ιωνίας: βλ. π.χ. R.M. Cook & P. Dupont, *East Greek Pottery*, 132–133, εικ. 19.1.d (Λονδίνο – Νέα Υόρκη 1998). *Les céramiques de la Grèce de l'Est et leur diffusion en Occident*, πίν. 83, 49–52 (M. Martelli Cristofani), πίν. 103, αρ. 14 (E. Péro) (Παρίσι – Νάπολι 1978).

Όμοιοι αμφορείς έχουν βρεθεί και σε άλλες περιοχές της Μακε- δονίας: ΑΔ 30 (1975) Χρον. Β2, 247, από τη Ν. Καλλικράτεια.

21. Αλάβαστρο με βάση

580–560 π.Χ.

Σίνδος Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο, Τάφος 28)
ΜΘ 7901

22. Χιακός κάλυκας με παράσταση καθιστού λιονταριού

Αρχές 6ου αι. π.Χ.

Αγ. Παρασκευή Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)
ΜΘ 14305

23. Χιακός κάλυκας με παράσταση σφιγγών

Α' τέταρτο 6ου αι. π.Χ.

Αγ. Αθανάσιος Θεσσαλονίκης (ταφικός τύμβος, Τάφος 6)
ΜΘ 17489

24. Χιακός κάλυκας με παράσταση χορευτών

Αρχές 6ου αι. π.Χ.

Αγ. Παρασκευή Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)
ΜΘ 13292

25. Χιακός κάλυκας με παράσταση αντωπών σφιγγών

Αρχές 6ου αι. π.Χ.

Αγ. Παρασκευή Θεσσαλονίκης (νεκροταφείο)
ΜΘ 13279

26. Σφαιρικός αρύβαλλος από φαγιεντιανή

580–525 π.Χ.

Ύψος 5,7 εκ. Μέγιστη διάμ. 5,4 εκ.

ΜΘ 7801

Έχει συγκολληθεί από δύο κομμάτια. Υπάρχουν ορισμένα απολεπίσματα, κυρίως στην στεφάνη του χείλους. Από την εφυάλωση του αγγείου ένα μεγάλο μέρος έχει χαθεί.

Στο μεγαλύτερο μέρος του σώματος έχουμε μια πλα- τιά ζώνη που ορίζεται πάνω από μία και κάτω από δύο αυλακίες, ενώ στο κατώτατο άκρο του σώματος υπάρχει ίχνος από τη μύτη αιχμηρού εργαλείου. Η